ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΓΝΩΜΗΣ

(Ἱερά Μονή Ἁγίων Πατέρων, 1 Μαρτίου 2020)

«Μή ἀποστρέψῃς τό πρόσωπόν σου ἀπό τοῦ παιδός σου, ὅτι θλίβομαι· ταχύ ἐπάκουσόν μου· πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, καί λύτρωσαι αὐτήν».

Ὁ σημερινός **Ἑσπερινός τῆς Κυριακῆς τῆς Τυροφάγου** λέγεται καί Κατανυκτικός, διότι ψάλλονται κατανυκτικά **τροπάρια ἀπό τό Τριώδιο,** τῶν ὁποίων τό περιεχόμενο διαποτίζεται ἀπό μιά **βαθιά συντριβή** καί **συναίσθηση ἁμαρτωλότητας**. Ἕνα **πένθος** μᾶς κυριεύει γιά τά **λάθη** καί τίς **ἀστοχίες μας**. Αὐτό μᾶς συντρίβει, προκαλώντας τήν ἀνάγκη ἄμεσης κατανοήσεως καί μετανοίας, ἡ ὁποία θά μεθοδευτεῖ μέ τή θερμή ἱκεσία στόν Κύριο, προκειμένου νά μᾶς παράσχει τήν ἄφεση.

Πάντοτε ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία δημιουργεῖ εὐκαιρίες γιά ἀναστοχασμό καί πνευματική ἀναγέννηση. Ὡστόσο, ἡ περίοδος τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Σαρακοστῆς προσφέρει μιά ἀκόμη δυνατότητα, μέ ἐπίκαιρους ὕμνους, μέ εὐῶδες θυμίαμα, μέ Ἀκολουθίες τῶν **ἱερῶν Ἀποδείπνων**, τῶν **Προηγιασμένων** Τιμίων Δώρων, τῶν **Χαιρετισμῶν** στήν Ὑπεραγία Θεοτόκο καί τόσων ἄλλων δωρεῶν τῆς Ἐκκλησίας πρός τούς πιστούς.

Καταρχάς εὐχαριστοῦμε τόν Μεγάλο Δωρεοδότη Κύριο καί γιά τούτη τήν εὐλογημένη περίοδο, πού ἀρχίζει σήμερα καί μᾶς καλεῖ σέ ἀνάταση. Ἐκεῖνος θά μᾶς στηρίξει στόν ἀγῶνα μας καί χωρίς τή δική Του συνδρομή ματαιοπονοῦμε. Μᾶς τό δήλωσε ἄλλωστε ὁ Ἴδιος: *«Χωρίς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν»* (Ἰω. 15, 5). Ὁ Θεός θά εἰσακούσει τήν προσευχή μας καί θά ζεστάνει τήν καρδιά μας, ὥστε νά αἰσθανθεῖ καλύτερα τήν ἀγάπη Του καί τήν πρόνοιά Του γιά μᾶς.

Ὁ σημερινός Κατανυκτικός Ἑσπερινός λέγεται ἐπίσης καί **Ἑσπερινός** τῆς ***Συγγνώμης,*** γιατί στήν προσευχητική περίοδο πού εἰσερχόμαστε δέν μποροῦν νά χωρέσουν ἐμπάθειες καί "*κρατούμενα*" κατά τῶν ἀδελφῶν μας. Πρότυπο θεωρίας καί πράξης ἡ Κυριακή Προσευχή, τό γνωστό «***Πάτερ ἡμῶν***», τό καθημερινό μας κομποσχοίνι γιά τήν ἔναρξη καί τή λήξη τῆς δέησής μας. *«Ἄφες ἡμῖν τά ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καί ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν»*, προτρέπει ὁ Κύριος (Μτθ. 6, 12). **Γιά νά τολμήσουμε νά ζητήσουμε τή συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν μας ἀπό τόν Θεό, ἐξυπακούεται ὅτι θά πρέπει κι ἐμεῖς νά ἔχουμε ἤδη συγχωρήσει** τίς κακές συμπεριφορές, τά "χρέη", ἄς ποῦμε τῶν ἄλλων, ἀπέναντί μας. Ἐκεῖνος *"σχίζει τό Χειρόγραφο τῶν ἁμαρτιῶν μας"*, ἄς πετάξουμε κι ἐμεῖς τίς "*ὀφειλές*" τῶν ἄλλων, ἀφενός γιά τά δικά μας χρέη πρός τόν Θεό καί ἀφετέρου, γιατί ἡ μνησικακία κατατρώγει τήν ψυχή μας, ὅπως ἡ σκουριά τό μέταλλο. Στήν Παραβολή τοῦ *κακοῦ Δούλου* (Μτθ. 18, 23 καί ἑξῆς) ὁ ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων (περίπου 240 χρυσᾶ ῥωμαϊκά νομίσματα) ἀποδεσμεύεται ἀπό τό χρέος, λόγῳ τῆς καλωσύνης τοῦ κυρίου του. Στή συνέχεια, ἀντί νά εὐχαριστήσει καί νά χαρεῖ γιά τήν ἀνέλπιστη δωρεά καί τή λύτρωσή του, φυλακίζει τόν σύνδουλό του, πού τοῦ ὄφειλε μόλις ἑκατό δηνάρια (περίπου 100 δραχμές). Ἄς ἀναρωτηθοῦμε, μήπως ἡ Παραβολή αὐτή ἀφορᾷ καί σέ μᾶς.

Γιά νά ζεστάνει τήν καρδιά μας ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρέπει νά ἔχουμε τήν ψυχική δύναμη νά συγχωροῦμε τούς ἀδελφούς μας. Νά μήν ὑπάρχει μέσα μας ψυχρότητα γιά κανένα ἄνθρωπο. Ὁπωσδήποτε ὅταν φταίξουμε σέ κάποιον ὀφείλουμε νά τοῦ ζητήσουμε συγχώρεση· αὐτό τό κάνουν καί οἱ ἄνθρωποι ἐκτός Ἐκκλησίας. Ἀλλά ἀπό μᾶς, πού θέλουμε νά εἴμαστε μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, παιδιά τοῦ Θεοῦ μέσα στήν Ἐκκλησία, ὁ Θεός ζητάει κάτι παραπάνω. Καί αὐτό εἶναι ὄχι

ἡ κοσμική ἄφεση, γιά τό θεαθῆναι, ἀλλά ἡ ἐκρίζωση ἀπό μέσα μας κάθε κακίας.

Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μᾶς συμβουλεύει ὅτι **δέν μποροῦμε νά προσφέρουμε οὔτε τό δῶρο μας στό Θυσιαστήριο.** Ὅταν ἐρχόμαστε στό Ναό Του, γιά νά ἀφιερώσουμε δῶρα στόν Θεό, **πρέπει νά εἴμαστε συμφιλιωμένοι μέ ὅλους.** Καί ἄν ἐκεῖ ἔλθει στή σκέψη ὅτι ὑπάρχει κάποιο πρόβλημα μέ ἀδελφό μας, θά πᾶμε πρῶτα νά συμφιλιωθοῦμε μαζί του, νά ἠρεμήσουμε ψυχικά, καί μετά θά προσφέρουμε τό δῶρο μας (Μτθ. 5, 23 καί ἑξῆς). Τέτοια καθαρότητα προαπαιτεῖ ὁ Κύριος, προκειμένου νά μιλήσουμε μαζί Του προσευχητικά. Σέ διαφορετική περίπτωση ζημιώνουμε πρώτιστα τόν ἑαυτό μας. *«Ὅταν μνησικακεῖς, πρέπει νά καταλάβεις ὅτι μνησικακεῖς ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ σου, ὄχι ἐναντίον ἄλλου. Νά συνειδητοποιήσεις ὅτι σφιχτοδένεις τά δικά σου ἁμαρτήματα καί ὄχι τά ἁμαρτήματα τοῦ ἀδελφοῦ σου»*, διδάσκει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος.

Στά προαναφερθέντα προσθετέο καί τό ἀκόλουθο: Ἡ ἀγάπη δέν εἶναι ὑπόθεση συναλλαγῆς. **Δέν ἀγαπᾶμε** δηλαδή, δέν πρέπει νά ἀγαπᾶμε, **μόνο ἐκεῖνον πού μᾶς ἀγαπᾷ.** Μιά τέτοια ἐπιλογή θά μποροῦσε νά εἶναι στυγνός ὑπολογισμός, ἕνα εἶδος σύμβασης, μιά δοσοληψία καί πάντως ὄχι ἀγάπη. Ἀγαποῦμε ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἰδίως ἐκείνους πού ἔχουμε ὑπόνοιες ὅτι δέν μᾶς ἀγαποῦν (Λουκᾶ 6, 32). Στήν περίπτωση αὐτή ἡ ὠφέλειά μας μπορεῖ νά βραδύνει, ἀλλά κάποτε θά ἔλθει καί τότε θά εἶναι ὁριστική καί εὐεργετική. Αὐτή ἡ ἀφειδώλευτη ἀγάπη, εἶναι, σύμφωνα μέ τόν ἱερό Χρυσόστομο *«σύζυγος τῶν Ἀγγέλων, σύντροφος τῶν Πατέρων, ὁμοτράπεζη τῶν Προφητῶν, συναθλήτρια τῶν Μαρτύρων»*.

Ἄν πολιτευτοῦμε μέ αὐτό τόν τρόπο, τόν σύμφωνο μέ τό θεῖο θέλημα, θά προβληματίσουμε τούς ἄλλους, βαθμιαῖα θά τούς συγκινήσουμε καί κάποτε ἡ χριστιανική συμπεριφορά μας θά γίνει τό μέσον τῆς ἀλλοίωσής τους κατά Χριστόν, ὥστε νά ἐνισχυθεῖ ἡ Ποίμνη πρός τήν κατεύθυνση τῆς **Μιᾶς Ποίμνης** ὑπό τόν **Ἕνα Ποιμένα**, τόν Κύριο καί Θεό μας. Αὐτή ἄς εἶναι ἡ εὐχή μας, ἡ λαχτάρα μας, ἡ προσδοκία τῆς *ἀποκατάστασης ὅλων μας,* ὥστε ὅλοι νά συνειδητοποιήσουμε τόν λόγο τῆς ἐδῶ ζωῆς μας καί νά ἀποδεχτοῦμε ὅτι εἴμαστε **πάροικοι καί παρεπίδημοι.** Αὐτό σημαίνει ***«Μνήμη Θανάτου»,*** τήν ὁποία συνιστοῦν οἱ Θεοφόροι Πατέρες.

Ἐπιτελῶντας τόν **ἀγῶνα τῆς ἀνακαινίσεώς μας**, ἔχουμε τή συνείδηση ὅτι **δέν προχωρᾶμε μόνοι μας.** Παλεύουμε μαζί μέ τούς ἀδελφούς μας, ὄντας ***«ἀλλήλων μέλη»*** (Ρωμ. 12, 5), μέλη τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, μέ κεφαλή τόν Κύριο. Ὅταν πάσχει ἕνα μέλος, λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, συμπάσχουν ὅλα τά ἄλλα μέλη (Α΄ Κορ. 12, 26). Καί ὅταν ἕνα μέλος ἔχει ὑγεία, εὐρωστία πνευματική, μεταδίδει αὐτή τή δύναμη καί στά ὑπόλοιπα μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διδάσκει, ὅταν ἐρχόμαστε στήν Ἐκκλησία γιά νά φανερώσουμε αὐτό τό θαυμαστό Σῶμα, τοῦ Ὁποίου κεφαλή εἶναι ὁ Ἴδιος ὁ Χριστός, πρέπει ὁ καθένας ἀπό ἐμᾶς νά προσκομίσει ὅ, τι καλύτερο ἔχει καί αὐτό νά τό προσφέρει στόν Θεό καί στήν ὑπηρεσία τῶν ἀδελφῶν του. Ὁ πιστός πού ἔρχεται στήν Ἐκκλησία, πρέπει νά ἔχει τήν καρδιά του γεμάτη μέ ἀγαθές διαθέσεις, μέ ζωντανή πίστη, ὅπως ἡ πίστη πού ἐπέδειξε ὁ Ἀβραάμ. Νά ἔρχεται γεμᾶτος ἀγάπη ἀνυπόκριτη, μέ ἀγαθές προθέσεις, φιλόστοργος, τιμητικός ἔναντι τοῦ ἄλλου, πρόθυμος μέ ζέση πνευματική, μέ τή συναίσθηση ὅτι αὐτό πού προσφέρει στόν ἀδελφό, τό προσφέρει τελικά στόν Ἴδιο τόν Κύριο (Ρωμ. 12, 9). Εἶναι ἐνδεικτική στό σημεῖο αὐτό ἡ περικοπή τῆς Β΄ Κρίσης, ὅπως παραστατικά μᾶς τήν παραθέτει ὁ Εὐαγγελιστής Ματθαῖος (25, 31-46) καί ἡ Ἐκκλησία τήν ἔχει τοποθετήσει τήν Κυριακή τῆς Ἀποκριᾶς.

Βέβαια, ὑπάρχουν διαφορές μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά οἱ διαφορές αὐτές εἶναι, σέ τελευταία ἀνάλυση, ἑνοποιητικά στοιχεῖα καί σέ καμιά περίπτωση διχαστικά. Τό αὐτό Ἅγιο Πνεῦμα διαιρεῖ τά χαρίσματα καί ἑνώνει μέ τόν τρόπο αὐτό τούς

ἀνθρώπους (Α΄ Κορ. 12, 1-11). Ὅπως σέ μιά ὑλική δραστηριότητα, λ.χ. σέ οἰκοδομική ἐργασία, χρειάζονται δεκάδες ἐπαγγελματίες, προκειμένου νά περατωθεῖ, ἔτσι καί στόν πνευματικό χῶρο, ὁ κάθε πιστός εἰσφέρει τό τάλαντό του, ὥστε νά προχωρήσει ὁμαλά καί πνευματικά τό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅταν ἔχουμε ὅλοι καλές καί ἀγαθές διαθέσεις, μέ γεμάτη τήν καρδιά μας ἀπό προσευχή, ἀπό πίστη, ἀπό μετάνοια, τότε θά δημιουργηθεῖ αὐτό πού ἐπιτάσσει ὁ ἱερός συγγραφέας τῆς πρός Ἑβραίους Ἐπιστολῆς (10, 24). Ἕνας *"παροξυσμός ἀγάπης καί καλῶν ἔργων"* θά κυριαρχήσει. Δηλαδή θά βλέπουμε ὁ ἕνας τόν ἄλλο καί θά προτρέπουμε μέ θέρμη, μέσα σέ ἕνα πνεῦμα ἀγάπης γιά ἔργα ἀγαθά καί ὠφέλιμα, πού θά συμβάλλουν στήν ἐπίγεια ἀγαπητική καί σχετικά εὐχάριστη πορεία μας, ἀλλά πρώτιστα στή σωτηρία μας. Αὐτή ἦταν ἡ Ἐκκλησία τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων. Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία διακονεῖ τό Μυστήριο τῆς σωτηρίας καί τῆς ἐξελίξεώς μας ἀπό τό ***«κατ'εἰκόνα»*** στό ***«καθ' ὁμοίωση»***. Σκοπός τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἐκκλησιοποίησή μας καί ἡ προοδευτική ἐπιστροφή μας στό ***«ἀρχαῖον κάλλος»***.

Καί ἡ ἀρχαία σοφία δίνει σοφά μηνύματα. Κατά τόν Πλάτωνα *«ἡ ἀρετή εἶναι ὁμορφιά καί ὑγεία τῆς ψυχῆς, ἐνῶ ἡ κακία εἶναι ἀρρώστια, ἀσχημία καί ἀδυναμία»* (*Πολιτεία* 444^{E}). *«Ὅλο τό χρυσάφι, πάνω στή γῆ καί κάτω ἀπ' αὐτήν, δέν ἔχει τήν ἀξία τῆς ἀρετῆς»* (*Νόμοι* 728^{A}). *«Οὐδέν κτῆμα σεμνότερον οὐδέ βεβαιότερόν ἐστι»* τῆς ἀρετῆς, μᾶς διδάσκει ὁ Ἰσοκράτης (*Πρός Δημόνικον*). Τίποτε δέν εἶναι τόσο σεβαστό καί τόσο ἀσφαλές ὅσο ἡ ἀρετή. Ὁ Ἀριστοτέλης προσθέτει: *«ἐφ' ἡμῖν ἡ ἀρετή, ὁμοίως δέ καί ἡ κακία»* (*Ἠθικά Νικομάχεια 1113β*). Μέσα μας εἶναι ἡ ἀρετή καί ἡ κακία καί ἀπό μᾶς ἐξαρτᾶται τί ἀπό τά δύο θά δράσει.

Τώρα, μέ τήν ἔναρξη τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς, νά ζητήσουμε συγχώρεση ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλο, καί ὅλοι μαζί νά ζητήσουμε ἀπό τόν Θεό, γιά ὅλα τά λάθη μας τά ἑκούσια καί τά ἀκούσια. **Νά παραμερίσουμε** πολλές **κοσμικές μέριμνες,** νά ἀφήσουμε τίς ποικίλες **κοσμικές ὑποχρεώσεις** καί τά **θεάματα,** νά δώσουμε περισσότερο **χρόνο στήν προσευχή** καί στή **μετάνοια**. Νά μήν ἀφήσουμε **κανένα ἀδελφό πικραμένο,** ἀλλά νά φεύγουν ὅλοι ἀπό κοντά μας μέ χαρά καί αἰσιοδοξία. **Νά μή διατυμπανίζουμε τή δική μας μετάνοια,** ἀλλά νά μιλάει περισσότερο ἡ συμπεριφορά μας καί λιγότερο ὁ λόγος μας.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,

«Τό στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠνέῳκται». Ὁ πνευματικός στίβος εἶναι ἤδη ἀνοικτός. Ὅσοι ἀποφασίσαμε νά ἀγωνιστοῦμε, ἄς εἰσέλθουμε καί ἄς ἀρχίσουμε τόν καλό ἀγώνα τῶν ἀρετῶν. Αὐτό εἶναι ἄμεσο καί ἐπεῖγον. *«Ἀρξώμεθα τῆς ἀρετῆς, ἕως καιρόν ἔχομεν»* διδάσκει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, συμπληρώνοντας χαρακτηριστικά: *«Ἀρετή μόνον οἶδεν ἡμῖν συναποδημεῖν· ἀρετή μόνη διαβαίνει πρός τήν ζωήν τήν ἐκεῖ»*. **Ἡ ἀρετή εἶναι τό μόνο πού παίρνουμε μαζί μας φεύγοντας ἀπό τήν ζωή.** Ὅλα τά ἄλλα πρόσκαιρα ἀποκτήματα, πλοῦτος, ἐξουσία, ἐμφάνιση, τά ἀφήνουμε ἀναγκαστικά ἐδῶ. Θά πάρουμε μαζί μας μόνο τό καλό μας ὄνομα· αὐτό θά ἀφήσουμε ὡς ἀνεκτίμητη κληρονομιά στούς οἰκείους μας καί στήν κοινωνία. Καί ἐμεῖς, μέ αὐτό θά δώσουμε τήν *«Καλή μας Ἀπολογία»*.

Ἀρχίζουμε τή **Μεγάλη Σαρακοστή**, ἐκτιμώντας ὅτι ὁ Θεός μᾶς κάνει μιά μεγάλη τιμή, μᾶς δίνει τή **μεγάλη εὐκαιρία νά ἀνανεώσουμε τήν ζωή μας,** νά κάνουμε τήν παράστασή μας ἀπέναντι Του καί νά γεμίσει Ἐκεῖνος τήν καρδιά μας μέ τήν ἄφθαρτη παρηγοριά τοῦ Πνεύματός Του καί τήν θεία καί ἄφατη ἀγάπη Του. Αὐτή εἶναι ἡ μόνη πού μπορεῖ νά ζωοποιήσει καί νά ἀναστήσει τίς ψυχές μας.

Καλή μετάνοια καί καλή πνευματική προκοπή, ἀδελφοί μου.

†Ὁ Νικαίας Ἀλέξιος